

CZU 821.112.2(436).09-31"19"(092)

**LABORATORUL DE CREAȚIE AL SCRITORULUI AUSTRIAC PETER HANDKE,
LAUREAT AL PREMIULUI NOBEL PENTRU LITERATURĂ 2019**

THE CREATION LABORATORY OF AUSTRIAN WRITER PETER HANDKE,
WINNER THE 2019 NOBEL PRIZE FOR LITERATURE

Margareta IULIC, Valentina VACARCIUC

Abstract: *This article contains information on the life and work of the Austrian writer and playwright, winner the 2019 Nobel Prize for Literature Peter Handke (December 6, 1942), known as one of the most original German writers of the second half of the twentieth century. The works of the writer and the critical documents that hold the collection of the Scientific Library of the State University "Alec Russo" from Bălți are presented.*

Key words: *USARB Scientific Library, Austrian writer and playwright Peter Handke, book collection, 2019 Nobel Prize in Literature*

„Cel mai portiv verb pentru fericire este „a începe”
Peter Handke

Peter Handke, prozator, dramaturg, romancier, poet și eseist, critic literar, cunoscut ca unul dintre cei mai originali scriitori în limba germană din a doua jumătate a secolului XX. El a fost recunoscut „...pentru influența creației care, cu ingeniozitate artistică, a explorat periferia și specificitatea experienței umane” și distins cu Premiul Nobel pentru Literatură pe anul 2019.

În colecția Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, există 11 exemplare/8 titluri din lucrările scriitorului Peter Handke în limba germană.

Cărțile sunt donații de la Ambasada Germană, de la cea mai veche și prestigioasă Universitate din Würzburg, Bavaria și de la DI Doctor Tomas Wilhelmi, profesor la Universitatea din Heidelberg, Cantonul Basel. Publicațiile prezente aparțin cunoscutelor edituri germane ca: Editura Suhrkamp Verlag din Frankfurt pe Main, Editura Philipp Reclam din Stuttgart.

Operele autorului Peter Handke traduse în limba rusă le regăsim la bibliotecă în cartea „Повести” (1980), în culegerea de nuvele contemporane ale autorilor austrieci „Мимо течёт Дунай” (1971), apărute la Editura Прогресс, Moscova și în revista Иностранная литература (2003, nr. 2).

Teme precum migrația și singurătatea animă o operă amplă: peste 40 de romane, eseuri și memorii, circa 15 piese de teatru, numeroase scenarii.

Peter Handke s-a născut la 6 decembrie, 1942 în satul Griffen, situat în regiunea Carintia din sudul Austriei. Acesta a fost, de asemenea, și locul de naștere al mamei sale Maria, care aparținea minorității slovene. Pe tatăl său, soldat german, îl va cunoaște abia când va ajunge adult. El și frații săi au fost crescuți de mama lor și de noul ei soț, Bruno Handke. A absolvit școala primară din Griffen, apoi a urmat gimnaziul din Tanzenberg, unde a început să publice în

ziarul școlii. Și-a continuat studiile la liceul creștin din orașul Klagenfurt, unde a câștigat un premiu într-un concurs literar în anul 1959. În liceu, o mare atenție a fost acordată predării limbilor latină, greacă, engleză, precum și limbilor italiană și slovenă. Din 1961 a studiat dreptul la Universitatea din Graz. În Graz, Handke a devenit membru al grupului literar *Forum al orașului* (Forum Stadtpark, 1959) și a contribuit cu publicații la revista literară de avangardă *Manuscrite* (Manuskripte, 1960).

Odată cu publicarea primului său roman „*Viespile*” („*Die Hornissen*”) în 1966, a părăsit universitatea și a devenit scriitor profesionist. În romanul său de debut autorul transmite în mod pitoresc viața rurală, lumea idilică provincială, și impresiile copilăriei sale.

Peter Handke a fost considerat, pe drept cuvânt, un enfant terrible al literaturii austriece de la sfârșitul anilor 1960 și din anii 1970, a cărui operă foarte diversă explorează probleme politice, estetice, psihologice și filozofice fără șovăire și chiar agresiv.

În perioada studiilor, s-au format unele preferințele care au influențat viața și activitatea lui Peter Handke. Pasionat de cinema, ulterior, nu numai că a scris scenarii și a regizat, dar și a participat ca membru al juriului la festivaluri de film. În anii 70, a început să colaboreze cu regizorul Wim Wenders. Ca urmare a acestei colaborări, Wenders a filmat romanele „*Frica portarului înaintea loviturii de 11 metri*” (1972) și „*Mișcare falsă*” („*Falsche Bewegung*”, 1975). P. Handke a devenit cunoscut ca autor al unor părți ale scenariilor, în primul rând monologuri poetice, în filmul „*Cerul deasupra Berlinului*” (1987), care a obținut multe premii la nivel european.

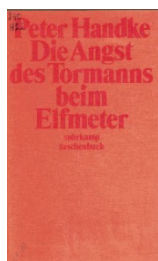
Un alt hobby a fost muzica rock. Scriitorul a fost un utilizator avid de jukebox-uri, dispozitive muzicale instalate în cafenele și alte locuri de recreere, un mare fan al „Beatles”, „Rolling Stones” și al altor grupuri ale vremii.

Literatura și muzica rock l-au inspirat de la bun început pe P. Handke, ceea ce transpare, de exemplu, și din celebra piesă de teatru, „*Insultarea publicului*” („*Publikumsbeschimpfung*”, 1966), cu care a ajuns la cunoștință publică ca dramaturg anticonvențional. În piesă patru actori analizează natura teatrului timp de o oră și apoi insultă alternativ audiența și laudă „performanța” sa, o strategie care stârnește reacții variate din mulțime. Volumul „**Insultarea publicului și alte Discursuri**” („*Publikumsbeschimpfung und andere Sprechstücke*”, 1966), cuprinde trei piese („*Insultarea publicului*”, „*Profeție*”, „*Autoincriminarea*”) fără acțiune, fără scene și fără recuzite, sunt jocuri de vorbire, care, construite în conformitate cu elementele sonore ale muzicii ritmice, fac din limbajul în sine un conținut, sunt încercări de a restabili realitatea prin discurs în teatru. Se folosește forma naturală de exprimare a abuzului, autoincriminare, mărturisire, întrebare, justificare, scuza, profeția, strigătele de ajutor. Autorul distruge caracterul iluzoriu al teatrului modern: jucătorii sunt observatori, tema este publicul. Anulând teatrul, Handke creează un teatru nou.

Romanele lui Handke sunt, în cea mai mare parte, relatări ale termenului ultraobiectiv al personajelor aflate în stări sufletești extreme. După părerea scriitorului american John Updike: „*Handke scrie dintr-o zonă de dincolo de psihologie, unde sentimentele capătă duritatea unor pietre găsite la întâmplare și analizate geologic.*”

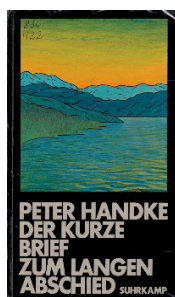
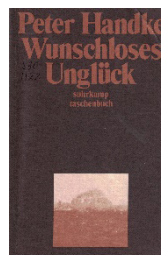
Povestirea dramatică „*Frica portarului înaintea loviturii de 11 metri*” („*Die Angst des Tormanns beim Elfmeter*”, 1972), este un thriller imaginativ

despre un fost jucător de fotbal care cutreieră satele de la granița austriacă după ce comite o crimă care, aparent, nu îi stârnește nici o trăire și apoi așteaptă ca poliția să-l ia în arest. Autorul nu face o considerație de ordin psihologic asupra personajului său nicăieri de-a lungul romanului, ci îi construiește alienarea uzând aproape în totalitate de descrierea a ceea ce observă privirea lui Josef Bloch.

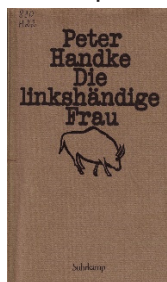
Un loc aparte în opera lui Peter Handke îl ocupă romanul „**Nefericire împăcată**” („*Wunschloses Unglück*”, 1972), file din viața mamei sale, care după mulți ani de depresie, s-a sinucis la vârsta de 51 de ani. Prin tragedia mamei, s-au transferat nu numai moravurile satului austriac, ci și necazurile tineretului din generația războiului. Romanul a fost ecranizat în anul 1974.

„**Scurtă scrisoare pentru o lungă despărțire**” („*Der kurze Brief zum langen Abschied*”, 1972).

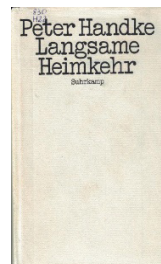
Abia ieșit dintr-un mariaj disfuncțional, un tânăr austriac ajunge în America, unde speră să treacă peste despărțirea de soția lui. Dar nu după mult timp descoperă că femeia pe care credea că a lăsat-o în trecut se ține pe urmele sale. Dar oare caută răzbunare sau dragoste? Răspunsul la această întrebare rămâne o enigmă de efect asemenea unei metafore, care - după cum susține personajul principal - se naște întotdeauna din confuzii și iluzii optice. Este o carte ca un film de Wim Wenders: o idee despre ce înseamnă să călătorești dintr-un loc într-altul, o poveste plină de suspans și o istorie de familie. Totodată, este o scrisoare către America, adresată peisajelor și culturii acestei țări, în care promisiunea unei vieți noi - sau rămășițele uneia deja trăite - te așteaptă la fiecare pas.

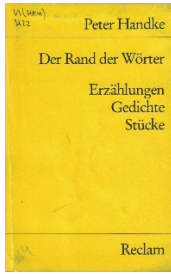
„**Femeia stângace**” („*Die linkshändige Frau*”, 1976).

Această nuvelă satirică, povestește despre nemulțumita gospodină Marianne, care într-un moment de autoanaliză, hotărăște să se despartă de soțul său, tatăl fiului ei în vârstă de opt ani. Pe parcursul câtorva zile de izolare autoimpusă, încearcă să redescopere sentimentul independenței și identității, dincolo de căsătorie și maternitate. Mesajul este că identitatea personală este fragilă și greu de menținut; este amenințată chiar și de actele zilnice de a spune lucrurilor pe nume sau de a le descrie. Ideea simbolică de „stângăcie” evocă această dorință de individualizare, dreptul de a fi diferit, iar textul se încheie într-o notă optimistă rezervată, când eroina afirmă: „Nu te-ai trădat pe tine însuși. Și nimeni nu te va mai umili vreodată”. Romanul a fost ecranizat în anul 1977.

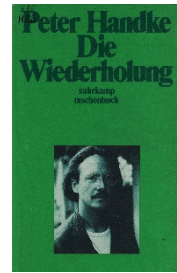
„**Într-o noapte întunecată ies din casa mea liniștită**” („*Langsame Heimkehr*”, 1979) oferă nu numai o poveste fantastică a unui farmacist pus pe aventură, ci și o invitație în generosul univers al lui „ca și cum totul era firesc” (deși nu era cu nici un chip!), o serie de parabole despre cearta dintre bărbați și femei, dar și dintre părinți și copii, despre defectele și calitățile omenești, despre Realitate și despre atâtea și atâtea altele.

În cartea „**Marginea Cuvintelor. Povestiri. Poezii. Piese**” („*Der Rand der Wörter: Erzählungen. Gedichte. Stücke*”, 1981) sunt înserate povestiri, eseuri și poezii care demonstrează varietatea intereselor și aptitudinilor scriitorului.

Opera epică „**Repetarea**” („*Die Wiederholung*”, 1992) a lui Peter Handke, în care muzele sunt numite nu la început, ci la sfârșit, este o narațiune și, în același timp, o explorare a narațiunii, a originii și a sensului ei. Căutându-l pe fratele său dispărut, Filip Kobal își dă seama că până la urmă nu-l găsește deloc pe fratele său, ci vrea să-l găsească din soarta vagă. Repetarea nu înseamnă „A fost odată”, ci „Start”. Autorul povestește despre slovenii din Carintia și despre istoria lor.

Diversitatea temelor și a genurilor abordate, scriitorul o explică în următoarele cuvinte: „*Un artist este doar atunci un om exemplar când din operele sale se poate recunoaște cum decurge viața. Trebuie să treacă din când în când prin trei, patru transformări chinuitoare.*”

Pentru contribuția deosebită în domeniul literaturii, teatrului și cinematografiei Peter Handke a fost distins cu numeroase premii naționale, internaționale și titluri onorifice: premiul Gerhart-Hauptmann (1967), premiu pentru literatură Peter Rosegger (1972), premiul Schiller al orașului Mannheim (1972), premiul Georg Büchner (1973), premiul George Sadoul (1978), premiul pentru literatură al orașului Salzburg (1986), premiul pentru literatură al orașului Bremen (1988), Marele Premiu de Stat al Republicii Austria (1988), Honorary doctor, University of Klagenfurt (2002), Honorary doctor, University of Salzburg (2003) premiul Franz Kafka (2009), premiul Ibsen (2014), Honorary doctor University of Alcalá (2017).

Distincțiile și premiile (prezentate selectiv) reflectă talentul multilateral și relevanța scriitorului Peter Handke. Activitatea sa variată poate fi împărțită în mai multe grupe de lucrări: proză, poezii, piese de teatru, piese de radio, scenarii de film, eseuri, caiete pe care autorul le-a desemnat ca jurnale, corespondență și interviuri publicate ca cărți sau în reviste și ziare, recenzii, scrisori către editori.

Semnificativ este faptul că orizontul cultural și universal al scriitorului se reflectă și în capacitatea creatoare de traducător din limbile engleză, franceză, greacă a unor cunoscuți autori: Euripides, William Shakespeare, Walker Percy, Georges-Arthur Goldschmidt, Jean Genet, Emmanuel Bove, Francis Ponge, Julien Green, Marguerite Duras, Jean Genet, Bruno Bayen, Patrick Modiano, René Char. La începutul anilor 1980, Peter Handke s-a angajat să traducă în germană în special autori prea puțin cunoscuți: Florjan Lipuš, Gustav Januš, Dimitri Analis. Scopul a fost familiarizarea cititorilor cu operele acestor autori, în primul rând sloveni, și prin aceasta să popularizeze literatura slovenă în lumea germanofonă.

La 6 decembrie 2007 Peter Handke a vândut toate manuscrisele și alte materiale din ultimele două decenii arhivei literare austriece a Bibliotecii Naționale pentru 500 000 de euro. Această tranzacție a fost susținută de Ministerul Federal al Educației, Culturii și Artelor.

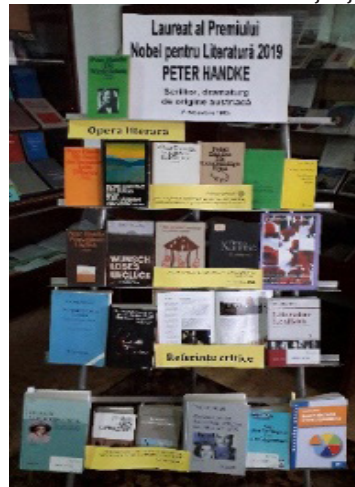
O introducere unică în opera lui P. Handke, acces rapid și ușor la materialele de lucru ale autorului austriac, informații despre modul specific de lucru al autorului, care este documentat în caietele și versiunile de lucru existente (tipografii,

manuscrise cu creion și dovezi de tipărire), precum și în materialele de cercetare ale autorului (cărți adnotate, fotografii, hărți de drumeție cu rute marcate) oferă site-ul web: <http://handkeonline.onb.ac.at/node/11>. Facsimilele complete ale versiunilor și caietelor de lucru selectate sunt disponibile pentru vizualizare gratuită, în acord cu Peter Handke.

Handkeonline este rezultatul proiectului **Platforma de cercetare Peter Handke**, proiect deschis, supervizat de consiliul științific internațional (Austria, Elveția, Germania, Franța), finanțat de Fondul pentru Promovarea Cercetării Științifice (2 mai 2011 - 30 aprilie 2015). Proiectul documentează și descrie cele mai importante surse despre geneza operelor literare ale lui Peter Handke și își prezintă rezultatele pe o platformă electronică ca parte a site-ului web al Bibliotecii Naționale din Austria. Punctul său de plecare este colecția extinsă de materiale pe care Handke le-a oferit deja Arhivelor Literare de la Biblioteca Națională Austriacă din Viena.

Pentru a cunoaște și a cerceta în profunzime viața și activitatea personalității marcante a lui Peter Handke, Biblioteca Științifică propune utilizatorilor acces la baze de date, repozitorii naționale și internaționale de pe web site-ul bibliotecii (<http://libruniv.usarb.md/index.php/ro/>), precum și documente de referință tradiționale: dicționare, enciclopedii, lucrări de critică literară.

- ELM, Theo. Peter Handke: Der kurze Brief zum langen Abschied. In: *Romane des 20. Jahrhunderts*. Stuttgart: Philipp Reclam jun. 1997. Bd.2, pp. 268-296. ISBN 3-15-008809-7.
- Handke Peter. In: *Kindlers Neues Literatur Lexikon ; hrsg. von Walter Jens, chefredaktion Rudoilf Radler*. Munchen : Kindler Verlag GmbH ; Frechen : KOMET MA-Service und Verlagsgesellschaft mbH, 1998. pp. 247-263. ISBN 3-89836-214-0.
- Handke Peter. In: *Lexikon deutschsprachiger Schriftsteller : Von den Anfängen bis zur Gegenwart*, 1974. Bd.1, pp. 315-316.
- Handke Peter. In: *Reclams Romanlexikon : Deutschsprachige erzählende Lit. vom Mittelalter bis zur Gegenwart ; hrsg. von Frank Rainer Max, Christine Ruhrberg*. Stuttgart : Philipp Reclam jun., 2000. pp 400-410. ISBN 3-15-010474-2.
- RENNERT, Rolf Günter. Peter Handke. In: *Deutsche Dichter des 20. Jahrhunderts; hrsg. von Hartmut Steinecke*. Berlin : Erich Schmidt Verl., 1996. pp. 857-869. ISBN 3-503-03750-0.

Studierea creației scriitorului Peter Handke, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură pe anul 2019 oferă studenților, elevilor, cadrelor didactice, tuturor celor pasionați de lectură, posibilitatea de a-și perfecționa competențele lingvistice și culturale, de a se îmbogăți cu idei și impresii noi.

„Prin puterea, viziunea și cuprinderea scriiturii sale, Peter Handke este cel mai important scriitor de pe scena literară internațională de la Beckett încoace.”

Saturday Review

Referințe bibliografice:

1. *Apologia ratării neliniștite – Peter Handke, Într-o noapte întunecată ies din casa mea liniștită* [online] [citată 9 febr. 2020]. Disponibil: <http://inpauzamare.blogspot.com/2015/12/apologia-ratarii-nelinistite.html>
2. <http://inpauzamare.blogspot.com/2015/12/apologia-ratarii-nelinistite.html>
3. *Cărți autori: Peter Handke* [online] [citată 4 febr. 2020]. Disponibil: https://www.elefant.ro/scurta-scrisoare-pentru-o-lunga-despartire_26c415e7-4026-4941-afc9-a3e3cc6aadcc?tracking=searchterm:handke+ peter
4. *„Dacă spiritul rămâne viu, vreau să îmbătrânesc”* [online] [citată 19 febr. 2020]. Disponibil: <https://www.bmeia.gv.at/ro/forumul-cultural-austriac-bucuresti/actualitate/evenimente/detail/article/daca-spiritul-ramane-viu-vreau-sa-imbattranesc/>
5. *Die Peter Handke Bibliothek in 14 Bänden* [online] [citată 11 febr. 2020]. Disponibil: <https://bibliothek.peter-handke.de/>
6. *Femeia stângace, de Peter Handke* [online] [citată 6 febr. 2020]. Disponibil: <https://crispedia.ro/femeia-stangace-de-peter-handke-romant-diterali/terar->
7. *Handkeonline* [online] [citată 5 febr. 2020]. Disponibil: <https://handkeonline.onb.ac.at/node/11>
8. HANDKE, Peter. *Der kurze Brief zum langen*. Frankfurt/M: Suhrkamp Verl.,

1972. 195 p.
9. HANDKE, Peter. *Der Rand der Wörter: Erzählungen. Gedichte. Stücke*. Stuttgart: Philipp Reclam, 1981. 93 p. (Universal-Bibliothek; 9774). ISBN 3-15-009774-6.
 10. HANDKE, Peter. *Die Angst des Tormanns beim Elfmeter: Erzählung*. 1 Aufl. Frankfurt/Main: Suhrkamp Verl., 1972. 112 p. ISBN 3-518-36527-4.
 11. HANDKE, Peter. *Die Linkshändige Frau: Erzählung*. 3 Aufl. Frankfurt/M.: Suhrkamp Verl., 1977. 133 p. ISBN 3-518-03022-1.
 12. HANDKE, Peter. *Die Wiederholung*. Frankfurt/M: Suhrkamp Verl., 1992. 336 p. (Suhrkamp Taschenbuch; 1834). ISBN 3-518-38334-5.
 13. HANDKE, Peter. *Wunschloses Unglück: Erzählung*. Salzburg: Residenz Verlag, 1972. 99 p. ISBN 3-7017-0029-3.
 14. HANDKE, Peter. *Langsame Heimkehr: Erzählung*. Frankfurt/M: Suhrkamp Verl, 1979. 200 p. ISBN 3-518-03021-3.
 15. HANDKE, Peter. *Publikumsbeschimpfung und andere Sprechstücke*. Frankfurt/Main: Suhrkamp Verl., 1966. 97 p. ISBN 3-518-10177-3.
 16. HANDKE, P. Sainte-Victoire, o lecție: Despre Paul Cezanne. In: *ARC: Litere Arte & Mestesuguri*. 1993, nr.4(8), pp. 95-101.
 17. Peter Handke [online] [citată 3 febr. 2020]. Disponibil: https://de.wikipedia.org/wiki/Peter_Handke
 18. Peter Handke [online] [citată 11 febr. 2020]. Disponibil: <http://autori.citatepedia.ro/de.php?a=Peter+Handke>
 19. Petr Handke austrian write [online] [citată 5 febr. 2020]. Disponibil: <https://www.britannica.com/biography/Peter-Handke>
 20. Peter Handke. *Publikumsbeschimpfung und andere Sprechstücke* [online] [citată 11 febr. 2020]. Disponibil: https://www.suhrkamp.de/buecher/publikumsbeschimpfung_und_andere_sprechstuecke-peter-handke_10177.html
 21. TABARASI-HOFFMANN, Ana-Stanca. Peter Handke – doct, rebel și Nobel. In: *România literară*. 2019. Nr. 45 [online] [citată 9 febr. 2020]. Disponibil: <https://romanaliterara.com/2019/11/peter-handke-doct-rebel-si-nobel/>
 22. *The Nobel Prize in Literature 2019. Peter Handke* [online] [citată 3 febr. 2020]. Disponibil: <https://www.nobelprize.org/all-2019-nobel-prizes>
 23. TOTOK, William. *Premiile Nobel pentru Literatură între contestație și admirație* [online] [citată 11 febr. 2020]. Disponibil: <https://moldova.europalibera.org/a/premiile-nobel-pentru-literatur%C4%83-%C3%AEntre-contesta%C5%A3ie-%C5%9Fi-admira%C5%A3ie-/30213463.html>